

Othman (Abu Qatada) gegn Bretlandi

Dómur frá 17. janúar 2012

Mál nr. 8139/09

3. gr. Bann við pyndingum

5. gr. Réttur til frelsis og mannhelgi

6. gr. Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi

13. gr. Réttur til raunhæfs úrræðis til að leita réttar síns

Framsaf. Hætta á pyndingum. Notkun sönnunargagna sem aflað er með pyndingum. Grunur um hryðjuverk.

1. Málsatvik

Kærandi, Omar Othman (Abu Qatada), er jórdanskur ríkisborgari, fæddur 1960 í Jórdaníu. Hann er nú í haldi í fangelsi í Worcestershire á Englandi, grunaður um tengsl við al-Kaída hryðjuverkasamtökin. Kærandi kom til Bretlands í september 1993 og sótti um hæli á þeim grundvelli að hann hefði sætt pyndingum af hálfu jórdanskra stjórnvalda á árunum 1988 og 1990 til 1991. Hann fékk stöðu flóttamanns í Bretlandi árið 1994 og dvalarleyfi í landinu fram til júní 1998. Á meðan umsókn hans um varanlegt dvalarleyfi var til meðferðar hjá stjórnvöldum var hann settur í varðhald í október 2002 með vísan til laga um varnir gegn hryðjuverkum. Þegar lögin voru felld úr gildi í mars 2005 var honum sleppt gegn tryggingu, en gert að sæta eftirliti samkvæmt nýjum lögum. Hann kærði ákvörðunina um eftirlit, en áður en kæran var tekin fyrir var honum vísað úr landi til Jórdaníu.

Kærandi kærði ákvörðunina um að vísa honum úr landi til kærunefndar innflytjendamála í Bretlandi (SIAC). Hann hafði verið dæmdur í Jórdaníu, meðan hann dvaldi í Bretlandi, fyrir hlutdeild í hryðjuverkaárásum á árunum 1999 og 2000. Jórdönsk yfirvöld héldu því fram að hann hefði sent skilaboð til stuðningsmanna sinna í Jórdaníu og hvatt þá til að koma fyrir sprengjum á nánar tilgreindum stöðum. Kærandi hélt því fram að ef honum yrði vísað úr landi til Jórdaníu, yrði mál hans tekið upp að nýju þar í landi og hann ætti á hættu að verða pyndaður auk langs gæsluvarðhalds fram að réttarhaldinu. Þá fengi hann óréttláta málsmeðferð í Jórdaníu þar sem sönnunargögn í máli hans yrðu byggð á upplýsingum sem fengnar hefðu verið með pyndingum annarra sakborninga.

Kærunefndin tók ekki undir með kæranda og vísaði til þess að í gildi væri samningur milli Bretlands og Jórdaníu sem tryggði að hann myndi ekki sæta pyndingum og illri meðferð í heimalandi sínu þótt honum yrði vísað þangað. Þá taldi kærunefndin að endurupptaka máls hans myndi ekki ótvírætt leiða til þess að hann fengi óréttláta málsmeðferð fyrir dómi.

Kærandi reyndi að hnekkja niðurstöðunni fyrir dómi. Dómstóllinn tók undir með kæranda að hluta og taldi að hætta væri á að upplýsingar sem fengist hefðu með pyndingum yrðu notaðar gegn honum fyrir rétti í Jórdaníu. Slíkt bryti í bága við alþjóðlegt bann við pyndingum og væri skýrt brot gegn 6. gr. mannréttindasáttmálans. Þann 18. febrúar 2009 sneri hæstiréttur við niðurstöðu áfrýjunardómstólsins við og taldi tryggt að kærandi myndi ekki sæta pyndingum í heimalandi sínu. Þá komst dómstóllinn einnig að þeirri niðurstöðu að þótt upplýsingar sem fengnar væru með pyndingum yrðu notaðar í réttarhaldi yfir kæranda, yrði málsmeðferðin fyrir dómi ekki talin óréttlát af þeim sökum.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi taldi að hann myndi sæta pyndingum og yrði neitað um réttláta málsmeðferð yrði honum vísað til Jórdaníu og með því yrði brotið gegn réttindum hans samkvæmt 3., 5., 6. og 13. gr. sáttmálans.

Niðurstaða

Um 3. gr.: Dómstóllinn áréttaði afstöðu sína sem staðfest væri í dómafrankvæmd að ekki mætti vísa kæranda til Jórdaníu, ef hætta væri á að hann myndi sæta pyndingum eða ómannúðlegri eða vanvirðandi meðferð þar í landi. Skýrslur frá stofnunum Sameinuðu þjóðanna og

mannréttindasamtökum sýndu að jórdanska leyniþjónustan beitti oft pyndingum gegn grunuðum hryðjuverkamönnum og að dómstólar eða önnur stjórnvöld í Jórdaníu veittu borgurum engin úrræði til að leita réttar síns í slíkum málum. Kærandi teldist til þess hóps sem væri í hættu á að verða pyndaður, enda hefði hann haldið því fram að hann hefði sætt pyndingum áður en hann flúði til Bretlands. Það lá því fyrir dómstólnum að ákvarða hvort þau loforð sem jórdönsk yfirvöld höfðu gefið breskum yfirvöldum um að kærandi yrði ekki pyndaður nægðu til þess að vernda kæranda. Dómstóllinn komst að þeirri niðurstöðu að samningur milli landanna tveggja þar að lútandi væri bæði nákvæmur og yfirgripsmikill. Loforð hefðu verið gefin af jórdönskum stjórnvöldum sem væru staðfest af æðstu yfirvöldum þar í landi. Þar sem kærandi teldist þekktur einstaklingur yrðu jórdönsk yfirvöld undir umtalsverðum þrýstingi frá Bretlandi um að fylgja samkomulaginu. Ennfremur yrði framkvæmd samkomulagsins háð eftirliti hlutlausra mannréttindasamtaka sem hefðu óhindraðan aðgang að kæranda í fangelsi því sem hann myndi dvelja í. Það var því mat dómstólsins að kærandi teldist ekki vera í hættu á að sæta ómannúðlegri meðferð og að brottvísun hans til Jórdaníu teldist því ekki brot gegn 3. gr. sáttmálans.

Um 13. gr.: Dómstóllinn taldi að málsmeðferð kærunefndar innflytjendamála í Bretlandi hefði verið í samræmi við 13. gr. sáttmálans og því væri ekki um brot á þeirri grein að ræða.

Um 5. gr.: Dómstóllinn tók fram að það væri skýr vilji jórdanskra yfirvalda að réttað yrði yfir kæranda, og samkvæmt jórdönskum lögum yrðu málaferlin að hefjast innan 50 daga frá því að honum væri gert að sæta varðhaldi. Dómstóllinn taldi að sá tímarammi væri ekki andstæður 5. gr. sáttmálans og því bryti brottvísun hans ekki gegn þeirri grein.

Um 6. gr.: Dómstóllinn tók undir rök breska áfrýjunardómstólsins um að það teldist brot gegn reglum um réttláta málsmeðferð ef sönnunargagna í sakamáli hefði verið aflað með pyndingum. Alþjóðalög legðu bann við pyndingum og notkun sönnunargagna sem fengin væru með pyndingum. Ef dómstólar byggðu úrlausnir sínar á slíkum sönnunargögnum væri í raun verið að fallast á að pyndingar á vitnum og sakborningum væru löglegar. Ennfremur teldist vitnisburður sem fenginn væri með pyndingum ákaflega ótraustur. Dómstóllinn tók fram að pyndingar væru útbreiddar í Jórdaníu og að algengt væri að sönnunargagna í dómsmálum væri aflað á þann hátt. Þá taldi dómstóllinn að sýnt hefði verið fram á að sönnunargögnin sem aflað hefði verið í málinu gegn kæranda hefðu fengist með pyndingum og að umtalsverðar líkur væru á að þau gögn hefðu úrslitaþýðingu ef málið gegn honum yrði tekið upp að nýju. Í ljósi þess að jórdönsk yfirvöld gætu ekki tryggt að sönnunargögn, fengin með pyndingum, yrðu ekki notuð gegn kæranda við endurupptöku sakamálsins gegn honum þar í landi yrði að líta svo á að brottvísun kæranda til Jórdaníu bryti gegn 6. gr. sáttmálans.

Kærandi gerði ekki kröfu um miska- eða skaðabætur.